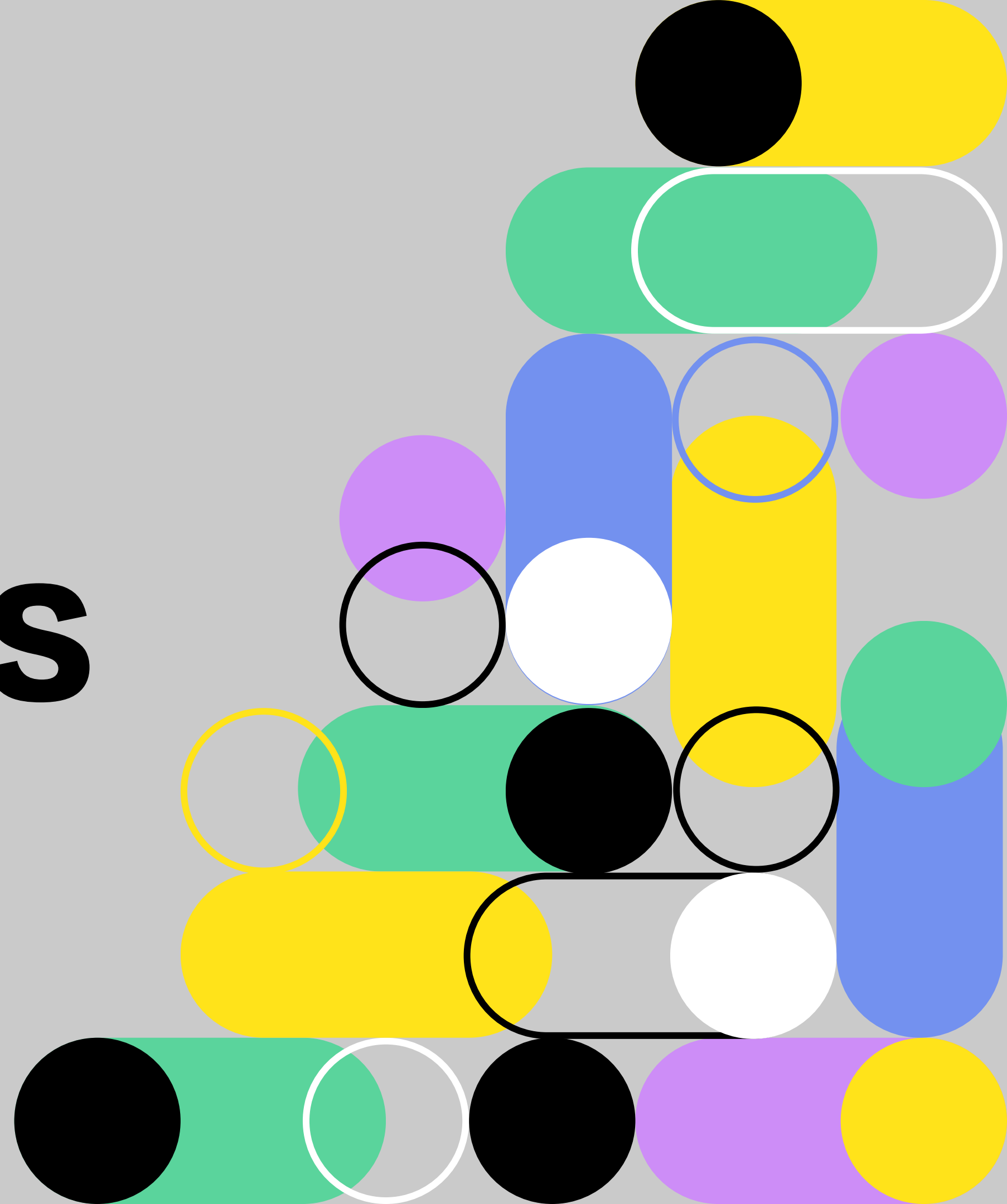

Voices for choices

Ældes Europa retfærdigt?

2026 Denmark – Landsrapport

Taksigelser

In partnership with

Director: Adam Nyman

Project Coordinator: Julie Malaize

Project Assistant: Ana Boyadjieva

Project Advisor: Theofanis Exadaktylos

Authors: Debating Europe team

Design: Dorothee Louis

Friends of Europe supporting team: Nakoma Hartwig,

Francisco Lopez, Davide Sofia

Support and advice: Alessandra Cardaci, Jose Miguel Guzman

(President and Founder NoBrainerData), Sofia Hansen, Maria Karbowiak

Special thanks: Giles Merritt, Friends of Europe founder, and author of Timebomb: When Ageing Explodes

Indhold indeks

03

Indledning

05

Metodeafsnit

06

Danmark:
Tillid under
pres

07

Pensioner:
Tillid til kontrakten,
tvivl om tidslinjen

09

Boliger:
Tilfredshed
fjerner ikke
begrænsningen

11

Sundhedsvæsen:
Høj tillid,
fremadrettede
forventninger

14

Læring til en
skiftende
demografi

16

Arbejde i en
aldrende
økonomi

19

Konklusion:
En høj-tillid generation,
der holder øje med
fundamentterne

Indledning

Europas aldrende befolkning er ikke længere en fjern demografisk tendens. Det er ved at blive en af de afgørende politiske og økonomiske realiteter i de kommende årtier, og de skærpeste konsekvenser vil sandsynligvis ramme dem, der nu træder ind i voksenlivet. Inden 2050 forventes Europa at have 60 millioner flere pensionister end i dag, understøttet af en mindre erhvervsaktiv befolkning og udstrækning finansieret af en yngre generation, der i øjeblikket ejer mindre end 5% af kontinentets rigdomme. Den generation navigerer allerede i usikre job, uoverkommelige boliger, overbelastede offentlige serviceydelser og voksende tvivl om, hvorvidt de systemer, de betaler til, stadig vil fungere for dem i fremtiden.

Denne rapport ser på aldring, ikke blot som et spørgsmål om finanspres, men som en politisk virkelighed set gennem øjnene på 2.000 unge europæere i seks lande – Danmark, Frankrig, Tyskland, Italien, Polen og Spanien. Hos Debating Europe, borgerinddragelsesenheden under Friends of Europe, mener vi, at de der vil leve længst med konsekvenserne af nutidens beslutninger, bør have en reel stemme i udformningen af dem. På tværs af landene i denne undersøgelse tegner sig et klart billede: dette er en generation, der er præget mindre af ideologi end af praktiske bekymringer og en voksende fornemmelse af, at Europas samfundskontrakt er under pres.

Dette pres går igen i alle fem temaer i rapporten. Hvad angår pensioner betaler unge mennesker ind til systemer, de ikke fuldt ud stoler på, og forventer i stigende grad at skulle arbejde længere for mindre sikkerhed. På boligområdet forsinker stigende omkostninger selvstændighed, familiestiftelse og langsigtet tryghed. Inden for sundhedsvæsenet overskygges den nuværende adgang af frygten for, at aldrende samfund vil belaste allerede pressede systemer yderligere. På uddannelsesområdet ser mange stadig læring som en vej til muligheder, men tvivler på, om de nuværende systemer forbereder dem på et længere og mere uforudsigelige arbejdsliv. På arbejdsmarkedet undermineres optimisme om at finde job gentagne gange af lav løn, ustabilitet og følelsen af, at arbejde ikke længere garanterer selvstændighed.

Samlet set peger dette pres på to mulige fremtider. I den ene arbejder de yngre generationer længere, sparer mindre, udskyder væsentlige livsmilepæle og bærer stigende skatte- og omsorgsbørder, mens de stoler på institutioner i stadig mindre grad. I den anden bliver aldringen katalysatoren for at forny Europas samfundskontrakt og tvinge politiske beslutningstagere til at behandle pensioner, boliger, sundhedsvæsen, uddannelse og arbejde som sammenkoblede grundpiller for social stabilitet og demokratisk tillid.

Stemmerne i denne rapport kræver ærlighed om, hvad forandring vil kræve. Europas ledere bør holde op med at behandle demografisk aldring som en baggrundstrend og reagere på det som den strukturelle udfordring, det er blevet. Hvis de mislykkes, vil resultatet være mere end politisk stilstand; det vil være en dybere erosion af tillid mellem generationerne. Hvis de lykkes, kan aldring stadig blive et øjeblik for fornyelse snarere end tilbagegang.

Næste skridt er at sikre, at disse resultater ikke forbliver på papiret. Vi vil bruge denne undersøgelse til at sætte unges bekymringer i centrum for den politiske debat og engagere beslutningstagere i Bruxelles og på tværs af medlemsstaterne om de valg, der er nødvendige for at tackle udfordringerne ved et aldrende Europa. Ved at forbinde dokumentationen i denne rapport med offentlig dialog og politisk advocacy sigter vi mod at hjælpe med at omdanne unge europæeres bekymringer til en dagsorden for tværgenerationel handling om retfærdighed vedrørende pensioner, boliger, sundhedsvæsen, uddannelse og arbejde.

Metodeafsnit

Undersøgelsen indsamlede blandt andet vigtig socioøkonomisk kontekst, herunder respondenternes arbejds- eller studiesituation, økonomisk støtte fra familien, omsorgsansvar og forsørgeransvar, politisk orientering, nuværende bopæl og boligsituation. Disse variable blev ikke brugt til rekruttering, men muliggjorde analyser ud over de overordnede landsniveau-resultater, herunder på tværs af relevante undergrupper.

Respondenter blev rekrutteret ved hjælp af den samme metode i alle lande, med kvalitetstjek anvendt både under dataindsamlingen og gennem yderligere datarensning til statistisk analyse, hvilket giver et pålideligt grundlag for at identificere meningsfulde mønstre, forskelle og fælles bekymringer på tværs af landene.

Denne undersøgelse spørger 2.000 borgere i alderen 18–35 på tværs af seks europæiske lande:

- **Danmark**
- **Frankrig**
- **Tyskland**
- **Italien**
- **Polen**
- **Spanien**

Den var designet til at generere robuste sammenlignelige indsigter, i unge voksnes synspunkter og erfaringer på tværs af forskellige nationale kontekster. Der blev anvendt lige store stikprøver i hvert land. Der blev anvendt en målrettet kvotebaseret stikprøvemetode, hvor respondenter blev udvalgt til at opfylde prædefinerede kvoter for alder, køn og nationalitet, hvilket sikrer en afbalanceret repræsentation på tværs af disse nøglegrupper.

Danmark: Tillid under pres

Unge mennesker i Danmark skiller sig ud fra den bredere undersøgelse ved deres optimisme, deres tillid til institutioner og deres fornemmelse af, at vigtige offentlige systemer stadig fungerer. Imidlertid fortæller de danske data ikke en enkel beretning om komfort. De viser en generation, hvis tillid er relativt stærk, og alligevel – ligesom i de andre lande i undersøgelsen – en generation, hvis livsvalg stadig indsnævres af boligomkostninger, leveomkostningspres, længere arbejdsliv og usikkerhed om, hvorvidt nutidens velfærdssystem kan forblive pålideligt i de kommende årtier.

Det samlede danske udvalg består af 350 personer i alderen 18 til 35 år, næsten ligeligt fordelt på køn og på tværs af de tre aldersgrupper. Gruppen er relativt velbeskæftiget, med 75% i arbejde, og meget optimistisk med hensyn til de næste ti år, 76%. Denne optimisme ledsages af tæt pakkede bekymringer. Job- og beskæftigelsesudsigter er den førende bekymring på 21%, efterfulgt af boliger og pensioner på 20% hver, og sundhedsvæsen på 19%. Denne snævre spredning viser, at ingen enkelt sag dominerer i Danmark. I stedet udgør materiel sikkerhed og velfærdsstatslig pålidelighed en klynge af bekymringer, der tilsammen former, hvordan unge danskere tænker på voksenlivet.

Pensioner: Tillid til kontrakten, tvivl om tidslinjen

En mere fjern bekymring, men ikke uvæsentlig

For unge danskere opleves pensioner ikke som en umiddelbar krise, men de fungerer stadig som en prøve på, om samfundskontrakten vil holde. Viden er ujævn: 47% siger, at de har en gennemsnitlig forståelse af, hvordan systemet fungerer, mens 34% rapporterer lav viden. Dette tyder på, at pensioner stadig er noget fjernt i den daglige tankegang, selv om de ligger tæt på toppen af førsterangs-bekymringer. Spørgsmålet er derfor præget mindre af panik end af en stille bekymring om tid, retfærdighed og om det sene liv forbliver trygt.

At arbejde længere som den nye normal

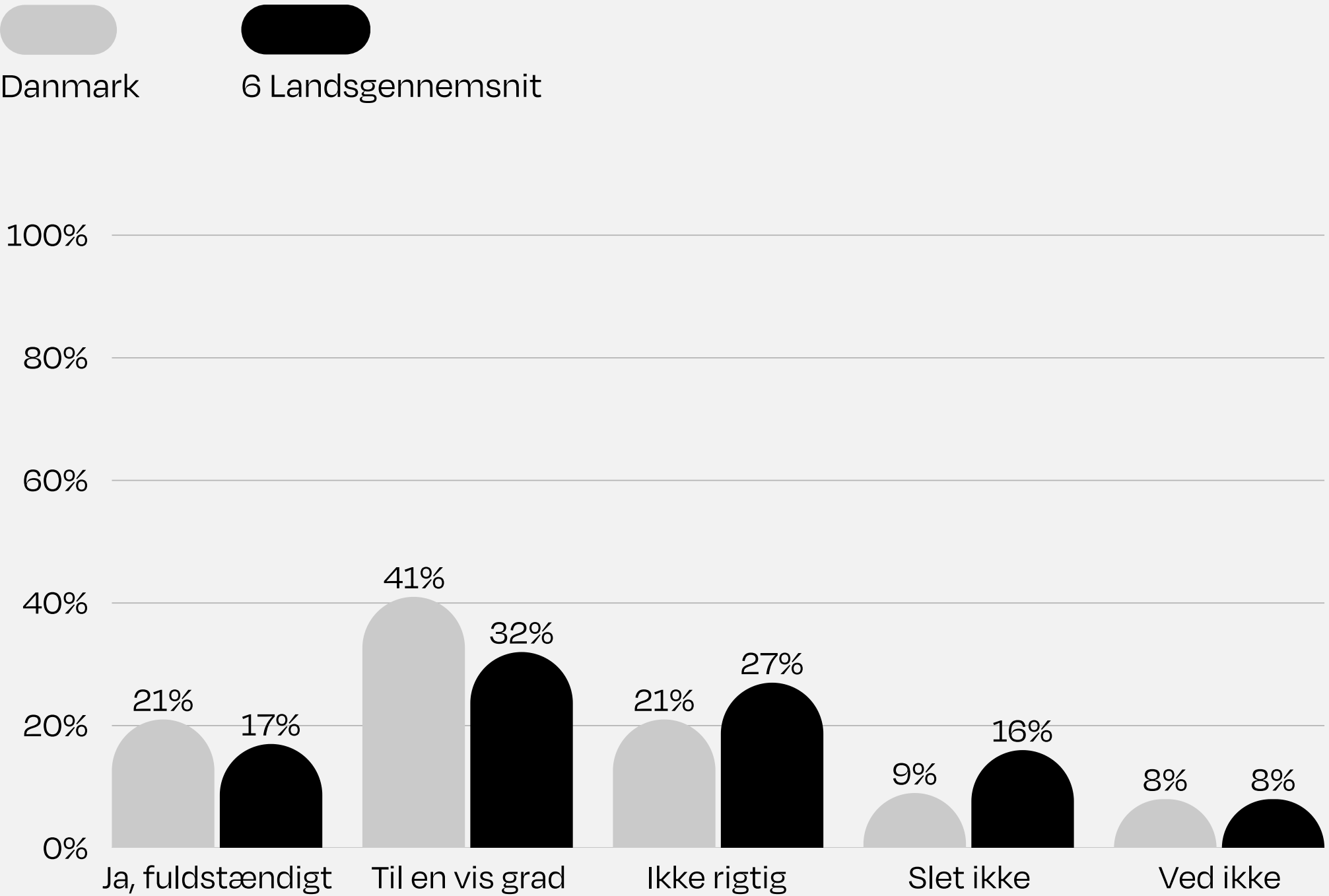
Den tydeligste spænding i de danske pensionsdata er ikke, om folk forventer, at systemet eksisterer, men hvor længe de forventer at arbejde, før de kan støtte sig til det. De fleste unge danskere mener, at pensionering mellem 65 og 69 år er realistisk, 34%, men en større andel, 40%, forventer at gå på pension efter 70 års alderen. Kun 18% tror, at de realistisk set kan gå på pension før 64. Det gør Danmark til et af de lande, hvor sen pensionering er stærkest forventet. At arbejde længere synes at være accepteret som en del af fremtiden – men ikke nødvendigvis velkomment som en retfærdig handel.

Valget mellem indkomst og tid gør denne spænding tydeligere. Omkring halvdelen, 49%, ville hellere gå på tidlig pension med en lavere pension end arbejde længere for højere ydelser, mens 35% ville vælge at forblive i arbejde længere for en højere pension. Dette tyder ikke på afvisning af pensionssystemet. Det peger snarere på et ønske om at bevare autonomi over det sene liv, selv i et land, hvor tilliden forbliver relativt stærk.

Deltagelse uden samme grad af angst

Danmark adskiller sig fra det bredere mønster, fordi bidrag og tillid er tættere afstemt. Halvdelen af unge danskere er allerede begyndt at bidrage til en pensionsordning, og kun 9% siger, at de ikke planlægger at bidrage. Samtidig mener 21%, at de vil kunne støtte sig til pensionspenge, og yderligere 41% mener, at det vil være nogenlunde tilstrækkeligt. Kun 30% mener, at det ikke rigtigt, eller slet ikke, vil være tilstrækkeligt. I sammenlignende henseende er dette et relativt stærkt udtryk for tillid.

Tillid til, at pensionsbidrag vil være tilstrækkelige til at forsørge pensionering i Danmark vs. 6-landsgennemsnit

Denne tillid er også synlig i holdninger til reform. Kun 26% mener, at pensionssystemet er brudt og skal repareres, langt lavere end den samlede andel i den bredere undersøgelse.

Denne tillid til det nuværende system oversættes dog ikke til appetit på smertefulde ændringer. Når reform diskuteres, mener 47%, at det bør undgå upopulære foranstaltninger, mod 31% der mener, at reform måske skal inkludere dem.

Det danske billede kan derfor beskrives som et af forsigtig tillid: systemet ses ikke generelt som brudt, men unge mennesker er stadig på vagt over for reformer, der vil flytte for meget smerte over på dem.

Pensioner som et politisk signal

Pensioner har stadig politisk betydning. For 62% af unge danskere påvirker emnet partistøtte eller valgadfærd. Det er lavere end sundhedsvæsen, arbejde, boliger eller uddannelse, men forbliver væsentligt. Resultaterne tyder på, at selv i en sammenhæng med relativt høj tillid, forbliver pensioner et mål for, om offentlige institutioner kan forsyne folk retfærdigt på tværs af generationer.

Boliger: Tilfredshed fjerner ikke begrænsningen

Et stærkere udgangspunkt end andre steder

Boliger er et af de områder, hvor unge danskere virker mest positive sammenlignet med jævnaldrende i andre undersøgte lande. Et klart flertal, 73%, er tilfredse med deres nuværende boligsituation – det højeste i undersøgelsen – mens kun 13% er utilfredse. Familieafhængighed er også lavere end i Sydeuro pa: 50% bor med en partner, 26% bor alene, og 16% bor hos forældre. Mere end halvdelen, 54%, har ikke modtaget økonomisk hjælp fra deres familier til boliger. Disse resultater peger på en stærkere vej til selvstændighed end i mange andre nationale sammenhænge.

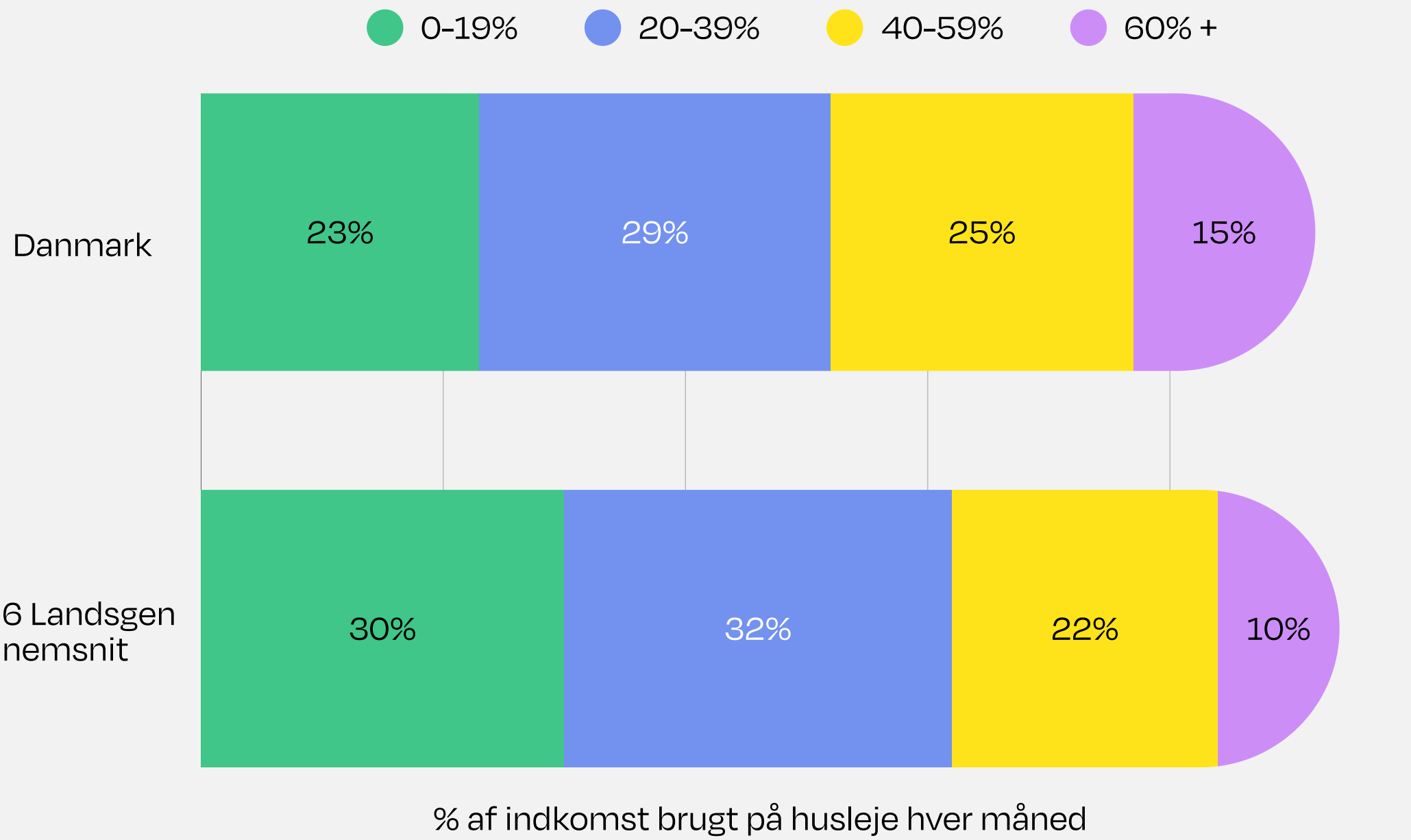
Denne tilfredshed bør dog ikke forveksles med fravær af pres. Boliger er stadig den næstmest hyppigt rangerede topbekymring på 20%, og bliver særligt fremtrædende på andenrangsplads. Det er således både en relativ styrke og en vigtig begrænsning. Den danske bolighistorie handler ikke om total udelukkelse, men om, at økonomi for boliger former vilkårene for, når selvstændighed er mulig.

Affordabilitet som en systemisk begrænsning

Næsten halvdelen af respondenterne, 49%, bruger mindre end 40% af deres indkomst på boliger, men omkring to ud af fem, 40%, bruger 40% eller mere. Dette er en betragtelig affordabilitetsbelastning. Det viser, at selv når tilfredsheden er høj, kan boligomkostninger stadig forbruge nok indkomst til at forme bredere livsvalg. Spørgsmålet handler derfor mindre om, hvorvidt unge danskere har boliger overhovedet, og mere om hvad de må opgive eller udskyde for at beholde dem.

De danske data gør dette afsmit særligt tydeligt. Boligomkostninger påvirker langsigtet økonomisk planlægning for 83% af respondenterne, transportvalg for 80% og beslutninger om, hvor man bor eller flyttes til, for 75%. De påvirker også jobtype for 71%, karrierevalg for 69%, sundhedsvæsensvalg for 64%, uddannelsesplaner for 62% og beslutninger om at få børn for 60%. Selv mere personlige valg påvirkes, idet 53% siger, at boligomkostninger påvirker både relationer og om de deler en bolig. Boliger er derfor ikke blot et markedsspørgsmål. Det er en af de vigtigste betingelser, som voksenliv organiseres igennem.

Andel af månedlig indkomst brugt på boligomkostninger i Danmark vs. 6-landsgennemsnit

Selvstændighed uden fuld tryghed

Samlet peger disse resultater på en bestemt slags boligpres. Selvstændighed er mulig, men sjældent uden omkostninger. Store livsvalg træffes under begrænsninger – ikke i krise, men heller ikke frit.

Boliger som en politisk prøve

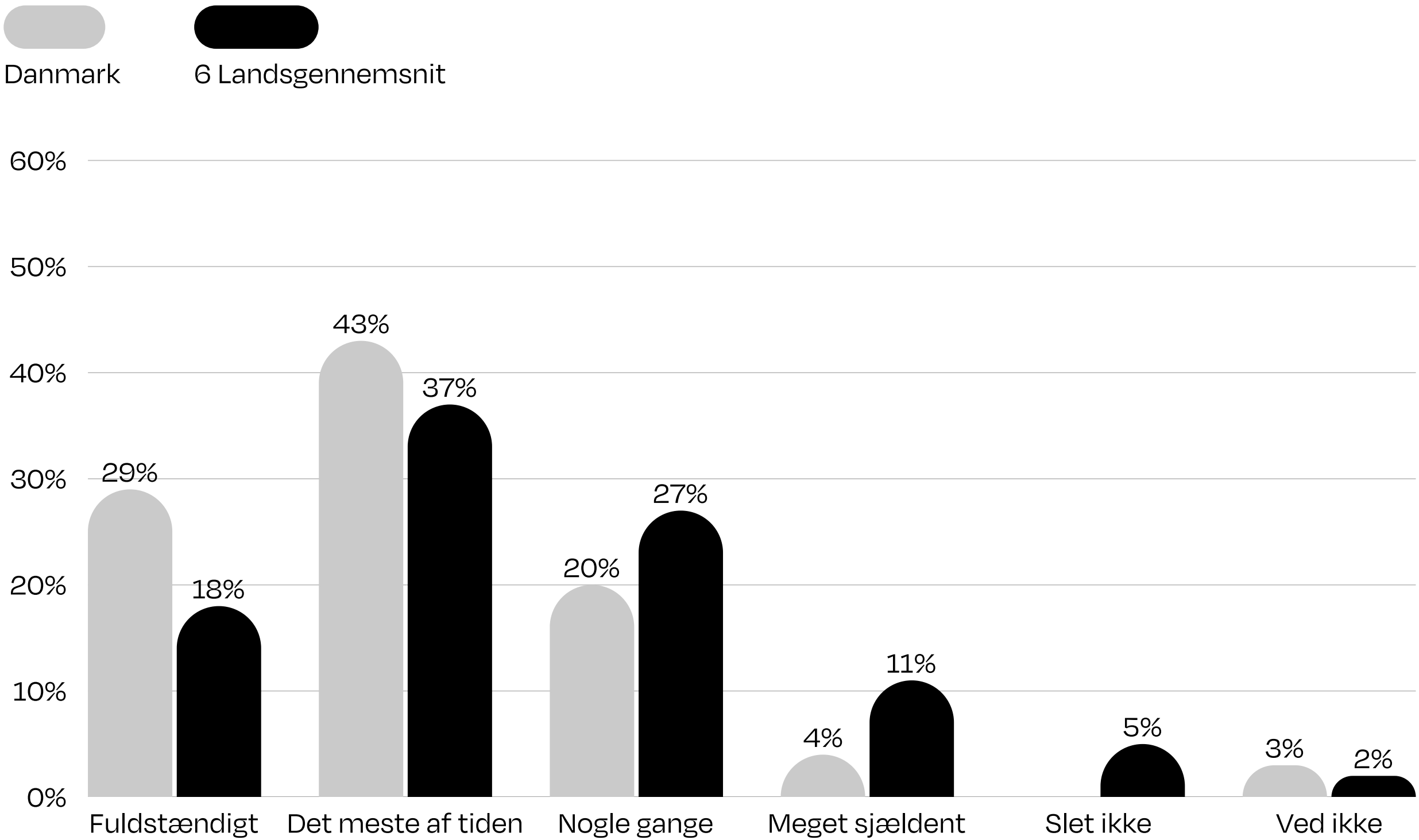
Overordnet siger 69% af unge danskere, at boliger påvirker det parti, de støtter eller stemmer på. Det placerer boliger lige under arbejdsrelaterede spørgsmål og sundhedsvæsen og på niveau med uddannelse. I Danmark fungerer boliger således som en prøve på, om en relativt stærk velfærds- og arbejdsmarkedsmodel stadig kan beskytte unge mod de hverdagspres, som høje omkostninger og begrænset fleksibilitet medfører.

Sundhedsvæsen: Høj tillid, fremadrettede forventninger

Nuværende tillid til systemet

Sundhedsvæsenet er et af de områder med højst tillid. 70% af unge danskere siger, at sundhedsvæsenet er overkommeligt, heraf 31% som siger, det er helt overkommeligt. Endnu mere bemærkelsesværdigt er det, at 72% siger, at sundhedssystemet imødekommer deres behov – det højeste tal på tværs af landene i undersøgelsen.

Offentlig opfattelse af, om sundhedssystemet opfylder individuelle behov i Danmark vs. 6-landsgennemsnit

Denne tillid ledsages dog af en vis bekymring, idet næsten en ud af fire, 23%, angiver, at de ikke mener, at sundhedsvæsenet er overkommeligt. Det danske billede er således ikke et af universel komfort, men et system, der bevarer legitimitet, mens det stadig efterlader et mindretal med en følelse af at være eksponeret for omkostninger eller adgangspres.

Forebyggelse og langsigtet tænkning

Det stærkeste enighed peger fremad. Syv ud af ti unge danskere, 71%, er enige i, at regeringen bør investere mere i forebyggelse frem for udelukkende at fokusere på behandling. Dette viser, at unge bedømmer sundhedsvæsenet ikke kun ud fra nuværende adgang, men ud fra, om systemet forbereder sig på fremtidigt pres.

Pleje, social solidaritet og ansvarsfordeling

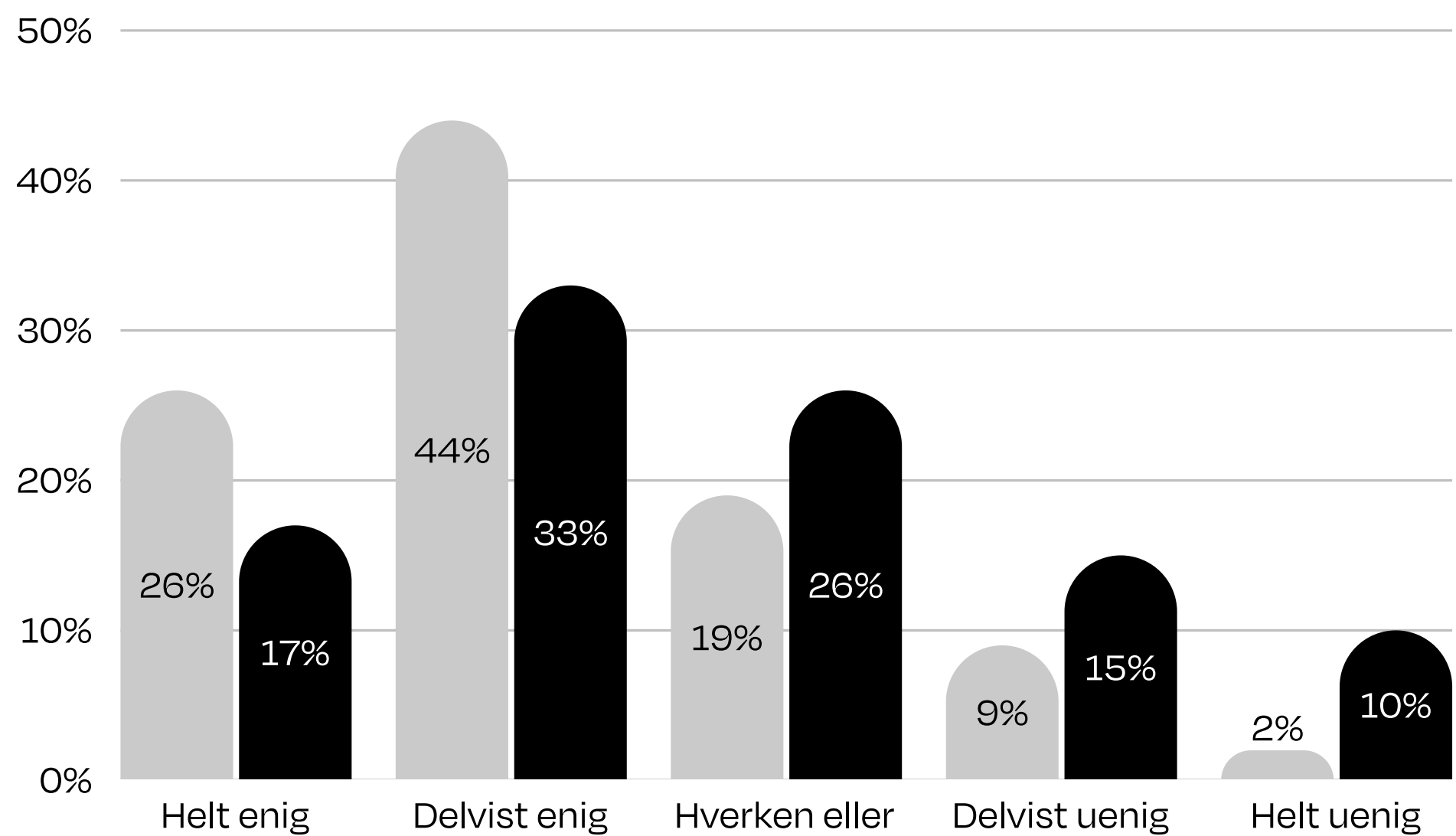
Unge danskere er mere tilbøjelige til at forvente, at professionelle og offentlige leverandører spiller den ledende rolle i pleje af ældre, end andre lande i undersøgelsen. Blandt danske respondenter forventer 48%, at professionelle hjemmeplejestjenester vil være de vigtigste leverandører for ældre, og yderligere 16% peger på plejehjem – højere end i de andre lande. Kun 26% forventer, at nærmeste familiemedlemmer spiller den rolle – det laveste tal i undersøgelsen.

Børnepasset følger et lignende mønster, idet et flertal, 55%, støtter statsfinansieret børnepasning, selv hvis det betyder højere skatter. Bemærkelsesværdigt nok er dette dog lavere end i flere andre lande i undersøgelsen. I Danmark forstås pleje stadig som et offentligt ansvar, men unge måske vælger mere selektivt, hvor langt nye forpligtelser skal gå, når de indebærer højere beskatning.

Sundhedsvæsen som et stemmeafgørende emne

Sundhedsvæsenet har den stærkeste politiske indflydelse af alle fem områder i de danske data, idet 75% siger, at det påvirker partistøtte eller valgadfærd. Dette er vigtigt, netop fordi tilfredsheden er relativt høj, hvilket tyder på, at sundhedsvæsenet forbliver politisk relevant, selv når systemet overordnet set fungerer – ud fra bekymring for, hvad der ligger forude.

Læring til en skiftende demografi

Tillid til uddannelse, men krav om tilpasning

Uddannelse er endnu et område, hvor danske respondenter skiller sig ud med hensyn til tillid til systemet. Halvfjerds procent af unge danskere mener, at uddannelsessystemet forbereder mennesker godt til nutidens arbejdsmarked – det højeste niveau i undersøgelsen – mens kun 11% er uenige. Dette tyder på, at unge danskere i modsætning til tilfældet i adskillige andre lande er mindre tilbøjelige til at se uddannelse som fundamentalt afkoblet fra arbejde.

Opfattelse af, hvor godt uddannelse forbereder folk på nutidens arbejdsmarked i Danmark vs. 6-landsgennemsnit

Ikke desto mindre mener et flertal, 59%, stadig, at regeringen bør investere mere i livslang læring. Dette er en af de lavere tal på tværs af landene, men det forbliver væsentligt. I en aldrende økonomi, hvor arbejdslivet forlænges, og teknologiske ændringer kan ændre karriereveje, forstås uddannelse ikke længere som noget, der slutter med formel skolegang. Det ses i stigende grad som et system, der skal understøtte tilpasning over tid.

AI, færdigheder og tryghed

De danske data viser et pragmatisk syn på teknologisk forandring. Tres procent er enige i, at regeringen bør støtte arbejdstagere truet af AI, enten økonomisk eller gennem omtræning. Dette tyder på, at selv om unge danskere ikke er særligt bange for AI, forventer de stadig, at institutionerne dæmper forstyrrelsen. Spørgsmålet er ikke kun, om teknologi skaber muligheder, men om folk vil få hjælp til at følge med den.

Denne pragmatisme strækker sig til, hvordan unge danskere tænker på færdigheder. Arbejdserfaring er den mest foretrukne vej til at lære nye færdigheder med 31%, der nævner det som deres første valg, efterfulgt af online uddannelsesplatforme på 23% og formelle uddannelsesudbydere på 22%. Ydermere mener et klart flertal, 67%, at regeringsprogrammer bør fokusere mere på at uddanne folk til praktiske erhverv frem for at tilskynde til universitetsdeltagelse. Mønsteret peger mod praktisk, arbejdsrelateret læring frem for uddannelse afkoblet fra arbejde.

Uddannelse og politisk valg

Uddannelse påvirker partistøtte eller valgadfærd for 69% af unge danskere, hvilket placerer det på niveau med boliger og tæt på arbejdsrelaterede spørgsmål. Undersøgelsen viser, at uddannelse – ligesom andre temaer – fortsat er en politisk prøvesten for, om institutionerne rustes til at forberede mennesker på fremtiden, selv i en kontekst, hvor grundlæggende tillid er høj."

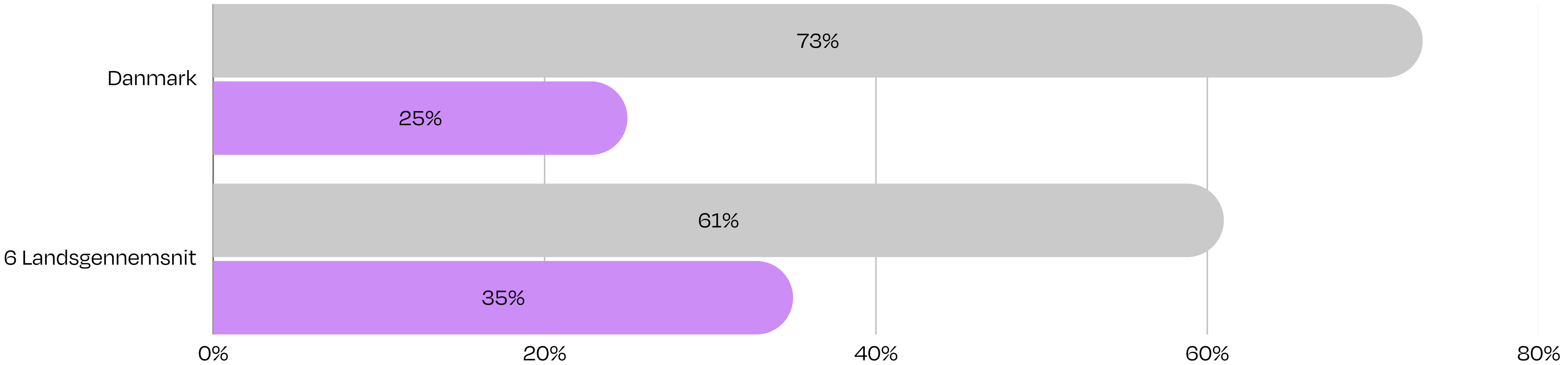
Arbejde i en aldrende økonomi

Høj tillid, men betinget optimisme

Unge mennesker i Danmark er mere optimistiske med hensyn til arbejde end deres jævnaldrende andre steder i undersøgelsen. 72% føler sig trygge om deres fremtidige jobmuligheder, heraf 27% der føler sig meget trygge. Næsten fire ud af fem, 80%, er overbeviste om, at de vil finde stabilt, ordentligt arbejde i de kommende år. Dette er stærke tal og hjælper med at forklare, hvorfor Danmarks samlede optimisme er så høj.

Tillid til fremtidige beskæftigelsesmuligheder i Danmark vs. 6-landsgennemsnit

NET Sikker NET Usikker

Når lønninger halter noget bagud i forhold til omkostningerne

Alligevel er denne tillid også betinget. Arbejdsrelaterede spørgsmål er den oftest citerede bekymring, nævnt af 21% af respondenterne. Det påvirker også partistøtte eller valgadfærd for 71% af respondenterne. Dataene om lønninger og leveomkostninger hjælper yderligere med at forklare, hvor denne bekymring er forankret. Et flertal, 40%, placerer sig i midten, når de spørges om, hvordan lønninger stemmer overens med stigende leveomkostninger, mens 36% siger, at lønninger er mindre velafstemt og 24% mener, at de er mere velafstemt. Sammenlignet med andre undersøgte lande er dette ikke et billede af krise, men heller ikke et af stærk tillid. Unge danskere må føle sig mindre udsatte end andre, men mange ser stadig lønninger som noget, der falder lidt til kort for, hvad selvstændigt voksenliv kræver.

Køns- og beskæftigelseskløfterne i de underliggende data gør dette mere politisk vigtigt. Kvinder er mere tilbøjelige end mænd til at sige, at lønninger er dårligt afstemt med omkostningerne, og de, der ikke er i beskæftigelse, er langt mere negative end dem i arbejde. Presset er således ujævnt fordelt. Selv på et relativt trygt arbejdsmarked oplever ikke alle unge arbejde som en vej til ligelig selvstændighed.

Løn, stabilitet og praktiske indgangspunkter

Hvad unge danskere ønsker fra arbejde afspejler, hvor dette pres mærkes mest. Retfærdig løn er den dominerende prioritet for fremtidigt arbejdsliv, nævnt af 33%, efterfulgt af stabilitet på 19%, fleksibilitet på 14% og work-life balance på 12%. Mere udtryksfulde mål, såsom social påvirkning, kreativitet, autonomi eller iværksætteri, er længere nede på listen. Dette hierarki viser, at materielle bekymringer stadig kommer først. Unge danskere må være optimistiske, men deres forventninger til arbejde er forankret i løn og tryghed.

Når de spørges om, hvad der ville forbedre mulighederne for unge, er bedre praktikophold og bedre indtægtsjob de fælles topprioriteringer, hver med 62%. Flere trainings- og færdighedsprogrammer støttes af 47%, mentorskab og karriererådgivning af 46% og flytningstøtte af 43%. Vægten er praktisk og umiddelbar. Unge mennesker ønsker klarere veje til ordentligt arbejde, ikke bare brede løfter om fremtidig mulighed.

AI som mulighed, med vigtige opdelinger

Om AI og automatisering er unge danskere mere tilbøjelige til at se forbedring end forringelse. 41% mener, at AI kan forbedre deres karrieremuligheder, mens 18% mener, det vil forværre dem, og 31% forventer ingen forskel. Dette relativt rolige syn adskiller sig fra mere angste fortællinger om teknologi. Dog viser de detaljerede data, at optimismen ikke er jævnt fordelt: mænd er mere positive end kvinder, yngre respondenter er noget mere optimistiske end ældre, og de, der ikke er ansat, er mere tilbøjelige til at forvente negative effekter.

Immigration og arbejdskraftmangel

Unge danskere viser bred anerkendelse af, at immigration spiller en vigtig rolle i at adressere arbejdsmarkedshuller forårsaget af aldrende samfund. Dette er særligt tydeligt inden for sundhedsvæsenet, hvor 64% er enige i, at immigration er vigtig, hvilket skaber en stærk nettopositiv forskel. Enighed er også over halvdelen for service og gæstfrihed, fremstilling, uddannelse, teknologi og landbrug, spændende fra 52% til 55%. De danske data peger således på et pragmatisk syn på immigration: ikke kun som et politisk identitetsspørgsmål, men som en del af, hvordan en aldrende økonomi oprethælder essentielle tjenester og produktion.

Beskæftigelse og politisk tillid

Endelig er 54% enige i, at de kunne have bedre muligheder i udlandet, selv om dette er lavere end i de fleste andre lande, og mange placerer sig i midten. Dette tyder på, at unge danskere kan forestille sig at forlade landet, men er mindre tilbøjelige til at gøre det end dem andre steder i undersøgelsen. Det større politiske punkt er, at arbejde forbliver centralt for tillid. For unge danskere er et godt arbejdsmarked ikke kun et, der tilbyder job. Det er et, der muliggør selvstændigt liv, retfærdig løn og tillid til, at teknologiske og demografiske ændringer ikke vil efterlade folk bagud.

Konklusion: En høj-tillid generation, der holder øje med fundamentene

De danske resultater viser en generation, der er relativt optimistisk og sammenlignende tillidsfuld over for offentlige systemer, men stadig opmærksom på de pres, der samler sig om voksenlivet. Danmark passer ikke ind i mønsteret med utilfredshed, der ses i nogle andre lande i undersøgelsen. Unge mennesker er mere tilfredse med boliger, mere tillidsfulde hvad angår sundhedsvæsen og uddannelse, mere positive om arbejde og mindre tilbøjelige til at se pensionssystemet som brudt.

Alligevel viser de samme data også, hvorfor tillid ikke kan tages for givet. Boligomkostninger former livsvalg, mange forventer at arbejde ud over 70 års alderen, lønninger ses ikke som fuldt skridt i trit med omkostningerne, og AI og aldring rejser spørgsmål om, hvem der vil være beskyttet, når systemer kommer under pres. På tværs af de fem emner har sundhedsvæsenet den stærkeste indflydelse på valgadfærd på 75%, efterfulgt af arbejde på 71%, boliger og uddannelse på 69% og pensioner på 62%. Mønsteret er klart: unge danskere vurderer politik ud fra institutionernes evne til at bevare livssikkerhed. Deres tillid til systemet er væsentlig, men den er ikke ubetinget. Spændinger er allerede synlige på bolig-, løn- og velfærdsforvaltningsområderne og tjener som en påmindelse om, at dansk optimisme hviler på systemer, som unge mennesker forventer vil tjene dem i fremtiden.

Making European democracy fit for the 21st century

info@debatingeurope.eu

www.debatingeurope.eu

